

Zadośćuczynienie dla najbliższych poszkodowanego w wyniku deliktu - wyrok Sądu Najwyższego Anastazja Niedzielska-Pitera, [prawnik Kraków](#), Rödl & Partner

Sąd może przyznać zadośćuczynienie za krzywdę osobom najbliższym poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Poważne i trwałe uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, uniemożliwiający kontynuowanie więzi rodzinnej, stanowi naruszenie dóbr osobistych członków rodziny poszkodowanego. Ochrona osób najbliższych przewidziana w art. 448 k.c. nie może odnosić się jedynie do sytuacji, w której doszło do śmierci osoby bliskiej. Nie ma obiektywnych powodów, by różnicować niemożność kontynuowania relacji z powodu niepełnosprawności i zerwanie więzi rodzinnych przez śmierć poszkodowanego z perspektywy dóbr osobistych członków najbliższej rodziny.

Tak uznał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 27 marca 2018 r., III CZP 69/17.

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego złożył do Sądu Najwyższego wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych. Zapytanie dotyczyło możliwości zasądzenia pieniężnego zadośćuczynienia za krzywdę na rzecz najbliższych poszkodowanego, który w wyniku deliktu (czynu niedozwolonego) doznał trwałego rozstroju zdrowia. Przewodniczący KNF wskazał, że zróżnicowanie linii orzeczniczej sądów powszechnych w tym zakresie prowadzi do niepewności odnoszącej się do zakresu odpowiedzialności towarzystw ubezpieczeniowych. Rozbieżność orzekania uniemożliwia prawidłowe obliczenie sumy ubezpieczeniowej i wysokości składek oraz ocenę ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy stwierdził, że podjęcie uchwały w składzie siedmiu sędziów było konieczne celem usunięcia niejednolitej interpretacji art. 448 k.c. w judykaturze. Treść orzeczenia przesądza możliwość dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie za naruszenie prawa do życia rodzinnego przez bliskich poszkodowanego, który poniósł ciężki i nieodwracalny uszczerbek na zdrowiu. ?

KOMENTARZ AUTORA

Anastazja Niedzielska-Pitera – młodszy prawnik w krakowskim biurze Rödl & Partner

W polskim systemie prawnym katalog dóbr osobistych jest otwarty, obejmuje on m.in. dobra takie jak: zdrowie, życie, więzi rodzinne i emocjonalne. Zadaniem judykatury jest identyfikowanie zawartości katalogu dóbr osobistych, ustalanie ich treści i przyznawanie ochrony za ich bezprawne naruszenie.

Odpowiedzialność cywilna podmiotu zobowiązanego z tytułu czynu niedozwolonego obejmuje m.in.: odszkodowanie za szkodę na osobie (art. 444 § 1 k.c.) i zadośćuczynienie za krzywdę, której doznał poszkodowany (art. 445 § 1 k.c.) i/lub jego najbliższa rodzina (art. 448 k.c.).

W przypadku zasądzenia zapłaty za naruszenie dóbr osobistych poszkodowanego najczęściej mamy do czynienia z naruszeniem dobra w postaci zdrowia (poszkodowany doznaje uszczerbku na zdrowiu). Natomiast w odniesieniu do osób najbliższych poszkodowanego, zazwyczaj naruszenie odnosi się do dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej z poszkodowanym (dochodzi do jej zerwania w wyniku śmierci poszkodowanego).

Bliskim poszkodowanego, który zmarł w wyniku czynu niedozwolonego, przysługuje od podmiotu zobowiązanego zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c.

W omawianej uchwale Sąd Najwyższy uznał, że również stan wegetatywny lub stan długotrwałej śpiączki pourazowej poszkodowanego uniemożliwia realizację kontaktów rodzinnych i prowadzi do naruszenia prawa do życia rodzinnego (naruszenie więzi rodzinnej z poszkodowanym).

Zdaniem Sądu Najwyższego, nie można różnicować ochrony dóbr osobistych osób najbliższych poszkodowanego, zależnie od tego czy doszło do zerwania więzi przez śmierć, czy do niemożności jej kontynuowania w związku z trwałym i ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu. Nie ma racjonalnej podstawy twierdzenie, że cierpienie i bezsilność najbliższej rodziny w razie trwałego i ciężkiego uszkodzenia ciała w postaci śpiączki, uszkodzenia mózgu lub nieodwracalnego rozstroju zdrowia są mniejsze niż w przypadku śmierci osoby bliskiej. Szczególne więzi

emocjonalne występujące w najbliższej rodzinie zostają obiektywnie naruszone. Wówczas bliscy poszkodowanego mogą dochodzić swoich praw na podstawie art. 448 k.c.

Warto pamiętać, że roszczenia z tytułu naruszenia dóbr osobistych mogą być dochodzone po udowodnieniu następujących przesłanek:

- zawinionego działania sprawcy,
- istnienia dobra osobistego,
- naruszenia dobra osobistego,
- doznania krzywdy

oraz okoliczności decydujących o konieczności i wysokości zasądzenia zadośćuczynienia.

Nadto ich zasądzenie nie jest obligatoryjne, a orzekający sąd posiada swobodę w określeniu wysokości zadośćuczynienia w oparciu o rozmiar i dolegliwość poniesionej krzywdy.

Omawiane rozstrzygnięcie jest istotne z perspektywy działalności zakładów ubezpieczeniowych, które często są zobowiązane do zapłaty z tytułu czynów niedozwolonych dokonanych przez ubezpieczonych. Potwierdzenie przez Sąd Najwyższy możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za trwałe i ciężkie uszczerbek na zdrowiu osoby bliskiej przez członków rodziny poszkodowanego może prowadzić do poszerzenia odpowiedzialności ubezpieczycieli (wzrostu kwot wypłacanych przez zakłady ubezpieczeniowe). Zdaniem Sądu Najwyższego, w działalność zakładów ubezpieczeniowych wpisane jest zarządzanie ryzykiem (prognozowanie wysokości przyszłych świadczeń i odszkodowań), stąd zakłady już w chwili zawierania obowiązujących obecnie umów powinny były uwzględniać ryzyko wypłaty zadośćuczynienia osobom najbliższym poszkodowanego w razie doznania przez niego nieodwracalnego rozstroju zdrowia.

Treść uchwały nie zmienia sposobu wykładni opisanych przepisów, co mogłoby negatywnie wpłynąć na stabilność prawa powszechnie obowiązującego. Orzeczenie ma charakter deklaratoryjny, a zatem nie może wywierać niekorzystnych konsekwencji w zakresie dokonanych czynności prawnych.

Źródło: <https://www.rp.pl/W-sadzie-i-urzedzie/310059988-Zadoscuczynienie-dla-najblizszych-poszkodowanego-w-wyniku-deliktu---wyrok-Sadu-Najwyzszego.html>